

EĞİTİM FAKÜLTESİ RESİM EĞİTİMİ ANA BİLİM DALLARINDAKİ ÖĞRENCİLERİN RESİM YAPMADA İMGESELİ KULLANMA DURUMLARI SİVAS ÖRNEĞİ

THE USE OF IMAGINARY IN PAINTING BY THE STUDENTS ENROLLED IN PAINTING EDUCATION DEPARTMENTS OF FACULTIES OF EDUCATION THE CASE OF SİVAS

Öğr. Gör. Dr. Şükran BULUT

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş
Eğitimi ABD, Sivas / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-8220-686X

ÖZET

Bu çalışmada Eğitim Fakültelerinin Resim Eğitimi Ana Bilim dallarındaki resim öğrencilerinin imgesel kullanma durumları araştırılmıştır. Çalışmanın amacı resim öğrencilerinin imgesel resim yapma durumlarını belirlemek, imgesel resim yapmada en fazla hangi yöntemi kullandıklarını saptamak ve imgesel resim yapmada karşılaştıkları güçlükleri ortaya çıkararak çözüm önerileri getirmektir. Bunu belirleyebilmek için örnekleme alınan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Eğitimi Ana Bilim Dalında öğrenim görmekte olan öğrencilerle ve bu öğrencilerin öğretmenleriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yöntemiyle yürütülen bu çalışmada öğretmenlerden ve öğrencilerden imgesel resim yapma ve kullanma durumları ile imgesel resim yaparken hangi yöntemi kullandıkları konusunda görüşler alınmıştır. Elde edilen veriler sayısal verilere dönüştürülerek frekans ve yüzdeleri ile tablolar halinde sunulmuştur. Bulguların değerlendirilmesi sonucunda ise, resim yapmada, imgesel resim yapmanın önemi ve imgeselde kullanılacak yöntemler hakkında ayrıntılı bilgiler verilerek önerilerde bulunulmuştur. Bu çalışma resim öğreniminde imgeselden çalışmanın gerekliliğine vurgu yapması bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Resim, İmgesel, İmgesel resim yöntemleri,

ABSTRACT

This study focuses on how the students enrolled in Painting Education Departments of Faculties of Education use imaginary in painting. The study aims to assess the students' ability to engage in imaginary painting; to identify the most frequently used methods of imaginary painting as well as the problems they face in imaginary painting, culminating in proposals to develop solutions. To do so, interviews were carried out with the students enrolled in Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Education, Department of Painting Education, who were included in the sample, as well as their professors. The study employing the interview method entailed communication with the professors and students, to understand their stance regarding imaginary painting, and the methods they use for imaginary paintings. The input thus gathered were then translated to quantitative data, and presented in various tables in terms of frequency and percentiles.

The analysis of the findings led to certain recommendations based on detailed information about the importance of imaginary painting within the wider domain of painting, and the methods to be employed in imaginary painting. In this context, the study is a crucial one as it emphasizes the need for imaginary work in painting education.

Keywords: Painting, Imaginary, Imaginary painting methods

1. GİRİŞ

Resim sanatının geçmişi insanlık tarihi kadar eskidir. Mağara duvarlarına çizerek başlayan resim yapma isteği iletişim kurmanın ilk adımıdır. Daha yazı dilinin olmadığı, sözlü iletişimin kurulmadığı çağlarda resim yapmak mağara döneminde yaşayan avcı topluluğun kendini ifade etme biçimidir.

Hıristiyanlığın yayılması için kilise yönetimi sanatçıları kendi denetimleri altına alarak İncil'i resimlemeleri amacıyla çalıştırmışlardır. İncil'de geçen konuların, Aziz, Melek, İsa, Bakire Meryem, kutsal sahneler ve hikâyeler imgesel resimler olarak yapılmışlardır. İkonografik resimler, imgesel resimler kilise tavanlarına, duvarlarına, sunak ve şapellere ressamalara sipariş verilerek yaptırılmıştır. Osmanlı döneminde de padişahlar minyatür resim sanatçıları savaşa giderken yanlarında götürürlermiş. Minyatür resim sanatçıları da günlük yaşamı, imgesel konular ile zenginleştirmişlerdir. Eski Mısır'da minyatür tarzında ki resimlerin ve öbür dünyaya dair hayatı anlatan tasvirlerin imgesel konu olarak papirüs yaprakları üzerinde, mezarlarda, mısır piramitlerinde, o dönemin yöneticisi olan Firavun'un sarayında sanatçılar tarafından resmedildiği bilinmektedir. Sanat denilen kavram, geniş bir hayal dünyasına sahip olan sanatçıların yapmış olduğu eserlerden meydana gelmektedir. Duygu, düşünce, hayal, rüya, görsel algının beyinde yorumlanmasıyla, el, göz koordinasyonu ile birleşince imgesel konulu çalışmalar resim olarak ortaya çıkar. Aksoy'a göre; Hayalden, hafızaya dayalı ve kurgusal çalışmalar da bakarak yapılacak çalışmalar kadar önemlidir. Bu tür çalışmalar hem öğrencinin renkle ilgili çözümlerini aktarmasına, hem de kendi kendine renk ilişkileriyle ilgili hesaplaşmasına olanak tanıyacaktır (Aksoy; 2006,s.47). Aksoy'un da belirttiği gibi 'hayalden, hafızaya dayalı ve kurgusal çalışmalar' resim yapmaya çalışan öğrenciler için modelden ya da objeye bakarak yapılan çalışmalar kadar önemli ve gereklidir. Bu şekilde yapılacak çalışmalar öğrencilerin tasarlama, algılama, üzerinde düşünme becerilerini geliştirecektir. Böylelikle öğrenci daha çok yönlü düşünüp karşılaştırabilme, hayal edebilme ve bunu resimsel ifade edebilme yoluna gidecektir. Bu tarz çalışmanın en güzel örneğini Salvador Dali'nin sürrealist çalışmalarında görmekteyiz. Salvador Dali'nin sürrealist çalışmaları imgesel konulu resimlerdir. Sanatçı iç dünyasında yaşadıklarını, heyecan, korku, aşk, sevgi ve gerçek üstü olan ne varsa imgesel olarak resmetmiştir. Hepsisi de önce yaşanmış olan duygu ve etkilenmelerin, yaşanmışlıkların zihinde yeniden şekillenmesiyle imgesel olarak biçimlenmiştir. İtalyan sanatçı Giovanni De Grassi'nin (1389-?) sürrealist imgesel çalışmaları, 14. yüzyıl için oldukça dikkat çekicidir... 18.yüzyıl yenileşme hareketlerini temsil eder. İspanyol sanatçı Francisco Goya (1703-1828), Fransız işgalini eleştiren William Blake (1757-1827); ürkütücü fantezi hayalleri yansıtan desenler çizmişlerdir (Gökbulut:2006,27). Görüldüğü gibi sanatçıların imgelemleri son derece zengin ve kapsamlıdır. Hayal dünyaları ve etkilendikleri konular, durumlar, düşler, yaşanmışlıklar olmasaydı imgesel resim yapabilirler miydi? Sanat eğitimi tarihi daha yakından incelendiğinde, ussallığı, vurgulayan pek çok kavramın sanat eğitimi literatüründe çok önceden yer aldığı görülür. Bunlar; resimsel düşünme (Pictorial Thinking-Britsch,1914), sanatsal biliş (Artistic Cognition-Simmern,1961), görsel düşünme (Visual Thinking-Arnheim, 1969), değerlerle düşünme (Qualitative Thinking-Ecker,1966), düşünen göz (The Thinking Eye Klee, 1964) gibi kavramlardır. Sanatın hangi türü olursa olsun bir düşünme ürünü olduğu bu kavramlarda anlatılmak istenir (Kırıçoğlu:2005,32). Yukarıda sözü edilen kavramlar imgesel resim yapabilmenin ardında neler olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Sanat eğitimi üzerine araştırma yapan sanat tarihçileri, sanat eleştirmenleri, sanatçılar imgesel resmin, resim yapanların zaten bildiği ve kullandığı bir yol, yöntem olduğunu bilirler. İmgesel resim yapabilmek öğrenci için özgünlüğe ve özgürlüğe giden bir yoldur. Görsel hafızasını geliştirerek yaratıcılığını da geliştirme fırsatını bulur. Yüzbaşıyev'e göre; uzun müddetli nesne (model) yardımı ile resim çizilirken öğrenciler tavır alma kabiliyetini ve alışkanlıklarını artırırlar. Modelden resimle beraber imgesel resimler esasında resmin kurulması ressamın yaratıcılık kabiliyetinin gelişmesini sağlar. Bu nedenle resim öğretmenleri yetiştirilirken görme hafızasını artırma tecrübesi uygulanır. Hayali modelden resimler çizilir. İmgesel resmin ve desenin çizilmesi gözlem hafızasına dayanır. Bu da daha önce nesneden çizilmiş resmin hafızada kalan şekline göre uygulanır. Bu durumda tasvir olunan obje, resimde nesneden resim yaptığında nasıl yapmışsa öyle tasvir edilir. İmgesel resim önceden gözlem yaparak oluşturulur (Yüzbaşıyev;2010,224). Yukarıda sözü edilen imgesel resim yapabilmenin bir yolu da gözlem hafızasına dayanmaktadır. Modelden resim çalışmak kadar imgesel resim yapmakta hem öğrencinin hem ressamın çalışmasında etkili bir yoldur. Çalışmasında kurgu yapabilmek, görsel hafızasını kullanabilme becerisini devreye sokarak yaratıcı yönünün gelişmesini sağlar. Daha önceden nesneden bakarak yapmış olduğu resimler hafızada kalır ve imgesel yaparken bu görüntüler devreye

girer. Duchamp'a göre; "sanat zihinle yapılmalıdır. Çünkü su gibi sanat da yanılısama aracıdır" (Kuspit;2006,56). Yanılısama dediğimiz şey için bir örnek vermek gerekirse eğer; çölde kalan ve uzun süre güneşin altında yol gidenlerin susuz kalmaları durumunda var olmayan suyu görme hallerine yani serap görmelerine de yanılısama denilir. Sanat; bize aslında ortada olmayanı, sadece beynimizdeki görüntüyü, gösteren, aktarandır. Bu anlamda baktığımızdaysa sanatçının gerçekten çok önemli bir görev üstlendiğini anlarız. Sanatçı kendi fikrini, düşünüyü, rüyasını, hayallerini, zihninde oluşturduğu görünmeyeni görünür kılan ve onu izleyenlere gösteren kişidir. Donald Kuspit'e göre; Post estetik olarak tanımlanan sürede sanat akılla üretilen, direkt olarak mesajını veren ve sanatçının zihin emekçisi olduğu hale dönüşmüştür (Shiner;2004, 22). Sanat öncelikle sanatçının zihninde oluşur, imgesel resim yapabilmenin başlangıç noktası da zihindir.

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma sanat bölümlerinde okuyan öğrencilerin imge, imgelem ve imgesel resim üzerinden kurgu yapabileme, parçadan bütüne gidebilme, resim konusu oluşturabilme, konu çeşitliliği ve zenginliğini yakalayabilme, teknik, konu, yöntem, resimsel elemanlar arasında bağ kurabilme yetisini kazanmada öncülük etme becerisine sahip olma durumlarını göstermesi açısından önemlidir. Hayal gücünün, resmin arka plânını görebilmenin, konu üzerinde düşünebilmenin ayrıcalığıdır. Öngörülü olmanın yapılacak sanatsal çalışmaya katkı sağlaması, farkındalık yaratması ve öğrencinin daha bilinçli konuyu ele alması bakımından yardımcı olacaktır. San'a göre, İmgelerin birbirleriyle bağlantısını kurma yetisine imgelem (muhayyile) denilmektedir. "İmgelerden çeşitli düzenlemeler kurabilen imgelem, bunu, hem duyuşsal hem de düşünme ile ilgili süreçlerde yapar. İmgeler, hemen her zaman nesnel birer görüntüdürler. Gerek belleğimizde, gerek imgelemimizde varlıklarını korurlar. İmgelemi algılamadan ayıran başlıca özellik, imgelemede daha çok 'yeniden canlandırılmış imgelerin' yer almasıdır" (2008; s.30). Anlaşılan o ki; imgesel resim yapabilmek için belleğimizde varlığını koruyan imgeleri seçer ve yeniden yapılandırarak kullanırız.

3. GÖRÜŞME SORULARI (TABLOLAR)

Tablo 1. Öğrencilerin, Düzenli Olarak Resim Çalışıyor musunuz?Sorusuna Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılımı

Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
f	%	f	%	f	%	F	%
22	27,5	38	47,5	20	25	80	100

80 öğrenciden evet diyen 22 öğrenci zaten düzenli çalışmalarını gerektiğini çünkü çalışmaya ara verince ellerinin soğuduğunu ve ödevlerinin biriktiğini sonrasında panik olduklarını, yetiştirme kaygısı yaşadıkları için de iyi çalışmalar çıkaramadıklarını söylemişlerdir. 80 öğrenciden hayır diyen 38 öğrenci ise bu soruda bölüm öğrencisi olarak biraz utanarak ve mahcup hissederek, kendilerini daha disipline etmeye ihtiyaç duyduklarından söz etmişler ve düzenli çalışmadıklarının farkında olduklarını, çalışmalarının yeterli olmadığını vurgulamışlardır. 80 öğrenciden kısmen diyen 20 öğrenci de genelde çalışmak gerektiğini düşündüklerinde, canları isteyince çalıştıklarını söylemişlerdir. Kaldıkları yere bağlı olarak da uygun koşullar olmadığını öne süren öğrenciler de olmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin, Resim Derslerinde, Hayal Ettiğinizi İmgesel Olarak Çalışıyor musunuz? Sorusuna Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılımı

Cevaplar	f	%
Evet	28	35
Hayır	8	10
Kısmen	44	55
Toplam	80	100

80 öğrenciden 28 öğrencinin hayal ettiklerini imgesel resim yaparken kullandığı görülürken, 8 öğrencinin imgesel resim çalışırken hayalinden faydalanmadığı, 44 öğrenci ise hayal ettiklerini imgesel resim yaparken bazen, kısmen kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 3. Öğrencilerin, İmgesel Resim Yapma Yöntemleri Hakkında Herhangi bir Bilgiye Sahip Olup Olmadığı ve Herhangi Bir Çalışmada Yardım (Aldı mı?) Yaptı mı? Sorusuna Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılımı

	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Herhangi bir bilgiye sahip mi?	54	67,5	12	15	14	17,5	80	100
Herhangi bir çalışmada / yardım (aldın mı) / yaptın mı?	53	66,5	16	20	11	13,5	80	100

80 kişi'den 54'ü evet sahibim, demiştir. 80 kişi'den 12'si hayır sahibim değilim, demiştir. 80 kişi'den 14'ü kısmen sahibim, demiştir. 80 kişi'den 53'ü evet yardım aldım ve yardım ettim, diyerek yanıtlamıştır. 80 kişi'den 16'sı hayır yardım almadım ve yardım etmedim, diyerek yanıtlamıştır. 80 kişi'den 11'i kısmen yardım aldığım ve yardım ettiğim olmuştur, diyerek yanıtlamıştır. Genel olarak öğrencilerin yarısından fazlası imgesel resim yapma yöntemleri hakkında bir bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin yine yarısından fazlası herhangi bir çalışmada yardım aldığını ya da yardım yaptığını belirtmiştir. Bu yardımın ise en çok fikir alma/verme şeklinde olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 4. İmgesel Resim Yapma Yöntemlerinin Kullanılma Durumlarının yüzde ve frekans dağılımı

İmgesel Resim Yapma Yöntemleri	f	%
Belleğe alma	10	12,5
Göz ile ezberleme	33	41,25
Öğretilmiş bilgiyi kullanma	10	12,5
Hepsi	27	33,75
Hiçbiri	-	-
Toplam	80	100

80 kişi'den 10'u imgesel resim yaparken belleğe alma yöntemini kullandığını söylemiştir. 80 kişi'den 33'ü imgesel resim yaparken göz ile ezberleme yöntemini kullandığını söylemiştir. 80 kişi'den 10'u imgesel resim yaparken öğretilmiş bilgiyi kullanma yöntemini kullandığını söylemiştir. 80 kişi'den 27'si imgesel resim yaparken, imgesel resim yapma yöntemlerinin hepsini kullandığını söylemiştir. Aslında bölüm öğrencilerinin yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Çünkü burada soru olarak gördükleri yöntemleri imgesel resim yaparken kullandıklarının bilincinde değillerdir. Sadece 80 öğrenciden 27'si yöntemlerinin hepsini kullandığını söylemiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin, İmgesel Resim Yaparken Konunun Çeşitliliğinden ve Zorluğundan Etkilenmekte Misiniz? Sorusuna Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılımı

	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Konunun çeşitliliğinden etkileniyor musunuz?	58	72,5	12	15	10	12,5	80	100
Konunun zorluğundan etkileniyor musunuz?	44	55	20	25	16	20	80	100

80 kişi'den 58'i çeşitliliğinden evet etkileniyorum, demiştir. 80 kişi'den 12'si hayır etkilenmiyorum, demiştir. 80 kişi'den 10'u kısmen etkileniyorum, demiştir. 80 kişi'den 44'ü zorluğundan evet etkileniyorum, demiştir. 80 kişi'den 20'si hayır etkilenmiyorum, demiştir. 80 kişi'den 16'si kısmen etkileniyorum, demiştir. 80 öğrenciden 58'si konunun çeşitliliğinden etkilenirken, 80 öğrenciden 44'ü konunun zorluğundan etkilendiğini belirtmiştir. Bunun anlamı öğrencilerin bir çok şeyi aynı anda gördüklerinde karşılımları çoğul olarak çıkan konu çeşitliliği ve zorluğu karşısında kaos yaşadıklarıdır.

Tablo 6. Öğrencilerin, İmgesel Resim Yaparken Zorlandığınız Dönem ve Ressam Var mı? Sorusuna Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılımı

	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Zorlandığınız dönem var mı?	63	78,75	10	12,5	7	8,75	80	100
Zorlandığınız ressam var mı?	57	71,25	18	22,5	5	6,25	80	100

80 kişi'den 63'ü evet zorlandığım dönem var, demiştir.80 kişi'den 10'u hayır yok, demiştir.80 kişi'den 7'si ise kısmen var, demiştir.80 kişi'den 57'si evet zorlandığım ressam var, demiştir. 80 kişi'den18'i hayır zorlandığım ressam yok, demiştir.80 kişi'den 5'i kısmen zorlandığım ressam var, demiştir. Tablo 5'de olduğu gibi tablo 6'da da öğrencilerin çoğunluğu gerek dönem olarak gerekse ressam olarak çalışmak istediklerinde imgesel resim yaparken zorlandıkları görülmektedir.80 öğrenciden 63'ü dönemden zorlandığını, 80 öğrenciden 57'si de ressamlardan zorlandığını belirtmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin hangi sanat dönemlerinde zorlandığını gösteren çizelgenin yüzde ve frekans dağılımı

	Barok		Klasik		Romantik		Çağdaş	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	33	41,25	30	37,5	30	37,5	30	37,5
Hayır	12	15	18	22,5	13	16,25	24	30
Kısmen	35	43,75	32	40	37	46,25	26	32,5
Toplam	80	100	80	100	80	100	80	100

80 kişi'den 33'ü barok dönem için evet zorlandım, demiştir.80 kişi'den 12'si hayır zorlanmadım, demiştir.80 kişi'den 35'i kısmen zorlandım, demiştir.80 kişi'den 30'u klasik dönem için evet zorlandık, demiştir.80 kişi'den 18'i hayır zorlanmadım, demiştir.80 kişi'den 32'si kısmen zorlandım, demiştir.80 kişi'den 30'u romantik dönem için evet zorlandım,demiştir.80 kişi'den 13'ü hayır zorlanmadım, demiştir.80 kişi'den 37'si kısmen zorlandım, demiştir.80 kişi'den 30'u çağdaş dönem için evet zorlandım, demiştir.80 kişi'den 24'ü hayır zorlanmadım, demiştir. 80 kişi'den 26'si kısmen zorlandım, demiştir. Dönemlere göre imgesel resim yaparken öğrencilerin kendilerine sorulan barok, klasik,romantik ve çağdaş dönemden zorlanıp zorlanmadıklarına verdikleri yanıtlarda 80 kişiden 33ile 30 kişi arasında zorlananların olduğu görülürken bu sayının hemen hemen aynı oranlarda olduğu dikkat çekicidir. Demek ki zorluk derecesi tüm dönemler için 80 öğrencide yakındır.

Tablo 8. Öğrencilerin, İmgesel Resim Yaparken Herhangi Bir Güçlkle Karşılaşp Karşılaşmadığını, Güçlkle Karşılaşan Var İse Bu Güçlklere Aşmak İçin Kendilerince Geliştirdiği Farklı Çözüm Yöntemlerinin Olup Olmadığını, Ölçen Soruya Verdikleri Yanıtların Yüzde Ve Frekans Dağılımı

	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Güçlkle Karşılaşıyor musunuz?	42	52,5	17	21,25	21	26,25	80	100
Çözüm Yöntemleri Geliştiriyor musunuz?	48	60	12	15	20	25	80	100

80 kişi'den 42'si evet, demiştir.80 kişi'den 17'si hayır, demiştir.80 kişi'den 21'i kısmen demiştir.Yukarıdaki zorluklarla karşılaşan öğrencilerin bu soruda da yanıtları 80 kişiden 42'sine göre güçlkle karşılaştıkları yönündedir.Karşılaşılan güçlklere çoğunlukla konu verilerek sınırlandırılmalarından ve ödev sayısının çokluğundan, bir atölyenin öğretim elemanının itiraz hakkı tanımamasından ve kendilerini ifade edemedikleri içinde verileni yerine getirmekten başka bir şey yapamadıklarını dile getirmişlerdir.80 kişi'den 48'si evet, demiştir.80 kişi'den 12'si hayır, demiştir.80 kişi'den 20'si kısmen, demiştir.80 öğrenciden 48'i ise karşılaştıkları güçlkle için çözüm yöntemleri geliştirdiklerini söylemişlerdir.12 kişi çözüm üretmediklerini, 20 kişiye kısmen çözüm ürettiklerini söylemişlerdir.

4. ÖĞRENCİLERİN İMGESEL RESİM ÇALIŞMA KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 9. Bir Eserin İmgesel Olarak Çalışılmasının Ne Derece Önemli Olduğunu Ölçen Soruya Öğrencilerin Verdikleri Yanıtların Yüzde Ve Frekans Dağılımı

	f	%
Evet	58	72,5
Hayır	4	5
Kısmen	18	22,5
Toplam	80	100

80 öğrenciden 58'i bir eserin imgesel olarak çalışılmasının önemli olduğunu savunurken, sadece dört kişi önemli olmadığını savunmuştur. 18 kişi de kısmen önemli demiştir. Fakat buraya kadar verdikleri yanıtlarda önemli olduğu halde tersini düşündürten yanıtlar verilmiştir. 80 öğrencinin ileri sürmüş olduğu zorluklar, güçlüklerle karşılaşma, okuldan, öğretim elemanından ve kendilerinden kaynaklı sıkıntılar vardır.

Tablo 10. Öğretmenlerin, Resim Eğitiminde İmgeselin Yeri ve Öneminin Ne Olduğunu Ölçen, Soruya Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılımı

	f	%
Çok Önemli	6	7,5
Kısmen Önemli	1	1,25
Toplam	7	8,75

7 Öğretim Elemanı'ndan 6'sı çok önemli olduğunu söylerken 1 Öğretim Elemanı ise kısmen önemli, demiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin, Bir Eseri veya Konuyu İmgesel Çalışmanın, Kişinin Resmine Olan Hâkimiyetini ve Yorum Yeteneğini Ne Derece Olumlu Yönde Etkilediğini Ölçen Soruya Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılımı

İmgesel Çalışma	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Resmine Hâkimiyetini olumlu etkiler mi?	7	100	-	-	8,75	100
Yorum yeteneğini olumlu etkiler mi?	7	100	-	-	8,75	100
					17,5	

7 öğretim elemanından 7'si bir eseri veya konuyu imgesel çalışmanın, kişinin resmine olan hâkimiyetini ne derece olumlu yönde etkilediği sorulduğunda kesinlikle evet olumlu etkiler, demiştir. İmgesel çalışmanın kişinin hayal gücünü, yaratıcılığını, plân yapabilme, kurgulayabilme özelliğini geliştireceğine de vurgu yapılmıştır. 7 öğretim elemanından 7'si bir eseri veya konuyu imgesel çalışmanın, kişinin resmine olan yorum yeteneğini olumlu yönde etkiler mi? Şeklinde sorulduğunda da evet, demiştir. Öğrencilerin daha özgün, kendini ifade eden, kendinden bir şeyler katarak, duygu ve düşüncelerini aktaran çalışmalar ortaya çıkaracaklarına inandıklarını ifade etmişlerdir.

5. BULGULAR VE YORUM

Üçlü likert ölçeği kullanılarak toplanan veriler frekans ve yüzdeleri alınarak sayısallaştırılıp değerlendirilmiştir. Görüşme yapılan öğretim elemanlarının % 99'u resim yapmada imgesel çalışmanın önemli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalında okumakta olan 80 öğrenci ile görüşme yöntemiyle yapılmıştır. Araştırma 1.2.3.4.sınıflardan Random (seçkisiz/rastgele) yöntemiyle tespit edilen öğrencilerin gönüllü katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin öncelikle imgesel resim çalışma konusunda çekimser oldukları görülmüştür. Kendilerinin bu konuda istekli ama yeterince fırsat bulamadıkları yönünde eleştirel yaklaşımları görülmüştür. Tablo 1 de öğrencilere sorulan düzenli olarak resim çalışıyor musunuz? Sorusuna 80 kişi'den 22'si evet, demiştir. 80 kişi'den 38'i hayır demiştir. 80 kişi'den 20'si kısmen demiştir. Hayır diyen 38 öğrencinin gülererek "aslında tembellik ediyoruz ve çalışmamız gerektiğinin farkındayız. Sürekli çalışmayı erteliyoruz, tabii bu bizim için iyi bir şey değil!" demişler ve savunma haline geçmişlerdir. Farkında oldukları halde eyleme geçmekte zorlandıkları ve sürekli mazeret ürettikleri görülmüştür. Farkında olma durumu bilinçli olsa da düzenli resim çalışmaya yöneltecek motivasyonu oluşturamadıkları anlaşılmaktadır. Evet diyen öğrencilerin çalışmaları gerektiğinin bilincinde oldukları ve bunu ertelemedikleri görülmüştür. Bu öğrencilerde farkındadır ama buradaki farkındalık bilinçli hareket etme ile paraleldir. Farkında olup, eyleme geçmişlerdir. Düzenli resim çalıştıklarını ifade ederken de görev gibi değil severek çalıştıklarını belirtmişlerdir. Kısmen diyen öğrencilerin ise bazen çalışıp bazen çalışmadıkları görülmüştür. Görüldüğü gibi 80 öğrencinin hepsi farkında oldukları halde eylemsel davranışlarında bunu yerine getirmekte tamamen keyfi davranmışlardır. Tablo 2. de öğrencilerin, resim derslerinde, hayal ettiğinizi imgesel olarak çalışıyor musunuz? Sorusuna verdikleri yanıtlar şöyledir. 80 öğrenciden 28'i hayal ettiklerini imgesel olarak çalışabildiğini söylerken, 8 öğrenci hayal ettiklerini imgesel olarak çalışamadığından söz etmiştir. Bunun nedenlerini bazı öğretim elemanlarının kendilerine söz hakkı tanımadığını, esnek davranmadığını çok ödev vererek bunalttığını, sayı olarak bir tane bile eksik olsa notlarının düşürüldüğünü, topluluk içinde küçük düşürülme endişesi yaşadıklarını resim yapmaktan zevk almadıklarını görev olarak ve not kaygısıyla resim yaptıklarını iddia etmişlerdir. 44 öğrenci ise kısmen hayal ettiklerini imgesel olarak çalışabildiğini söylemiştir. Bazı öğrenciler ise atölye resim ya da grafik dersinde kendilerine verilen belirli konular üzerine çalışmaları gerektiği için hayal ettiklerinin kabul edilmediğini, konunun dışına çıkamadıklarını, yorum yapmadan verilen konuya odaklı çalıştıklarını ayrıca atölye çalışmalarının sayıca çok olduğunu ve yetiştirmek için çalıştıklarını keyif almadıklarını söylemişlerdir. Tablo 3. Öğrencilerin, imgesel resim yapma yöntemleri hakkında herhangi bir bilgiye sahip olup olmadığı ve herhangi bir çalışmada yardım (aldı mı?) yaptı mı? Sorusuna genel olarak öğrencilerin yarısından fazlası imgesel resim yapma yöntemleri hakkında bir bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Fakat Tablo 4'te öğrencilerin çok da bilinçli olmadıkları ve burda verdikleri yanıt ile tezat düştikleri görülmüştür. Öğrencilerin yine yarısından fazlası herhangi bir çalışmada yardım aldığını ya da yardım yaptığını belirtmiştir. Bu yardımın ise en çok fikir alma/verme şeklinde olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 4. İmgesel Resim Yapma Yöntemlerinin Kullanılma Durumlarının yüzde ve frekans dağılımında ise 80 kişi'den 10'u imgesel resim yaparken belleğe alma yöntemini kullandığını söylemiştir. 80 kişi'den 33'ü imgesel resim yaparken göz ile ezberleme yöntemini kullandığını söylemiştir. 80 kişi'den 10'u imgesel resim yaparken öğretilmiş bilgiyi kullanma yöntemini kullandığını söylemiştir. 80 kişi'den 27'si imgesel resim yaparken, imgesel resim yapma yöntemlerinin hepsini kullandığını söylemiştir. Bu soruda öğrencilerin aslında yöntemlerin hepsini kullandıkları halde yeterli bilinçlilikte olmadıkları görülmüştür. Belleğe alma, göz ile ezberleme yani dikkatlice bakarak her ayrıntıyı incelemek (hafızaya kaydetmek üzere) dikkatli bakmak, elleri çalışırken retinal anlamda kaydettiği görüntüden çalışma boyunca faydalanmak gerektiğini ve baktığını görmek üzere odaklanması gerektiğinin farkında olmadıkları ve sanki yeni bir şey duyuyor gibi yüz ifadesi takınmışlardır. Öğretilmiş bilgiyi de yine bellek eğitimi olarak kendilerine verilmiş olduğundan habersiz gibi hafızada kaydedilen öğrenilmiş bilgi olarak değil de ezberlenen ve unutilan bilgi gibi algıladıkları görülmüştür.

Tablo 5. Öğrencilerin, imgesel resim yaparken konunun çeşitliliğinden ve zorluğundan etkilenmekte misiniz? Sorusuna 80 kişi'den 58'i evet etkileniyorum demiştir. 80 kişi'den 12'si hayır etkilenmiyorum demiştir. 80 kişi'den 10'u kısmen etkileniyorum demiştir. 80 kişi'den 44'ü zorluğundan evet etkileniyorum demiştir. 80 kişi'den 20'si zorluğundan hayır etkilenmiyorum demiştir. 80 kişi'den 16'si kısmen etkileniyorum demiştir. Genel olarak baktığımızda öğrencilerin konu çeşitliliğinden, konu zorluğuna göre daha çok etkilendikleri görülmektedir. 80 öğrenciden 58'i konu çeşitliliğinden

etkilenirken, 80 öğrenciden 44'ü konunun zorluğundan etkilenmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin, imgesel resim yaparken zorlandığınız dönem ve ressam var mı? Sorusuna 80 kişi'den 63'ü evet zorlandığımız dönem var demiştir. 80 kişi'den 10'u hayır zorlandığımız dönem yok, demiştir. 80 kişi'den 7'si ise kısmen zorlandığımız dönem var, demiştir. 80 kişi'den 57'si evet zorlandığımız ressam var, demiştir. 80 kişi'den 18'i hayır zorlandığımız ressam yok, demiştir. 80 kişi'den 5'i kısmen zorlandığımız ressam var, demiştir. Öğrencilerin zorlandıkları dönem daha fazla görülürken, zorlandıkları ressam daha azdır. Özellikle dönemleri, o döneme ait ressamı ve eserlerini incelerken 80 öğrenciden 63'ü zorlandığı dönem olduğunu söylemiş, 80 öğrencinin 57 si ise zorlandığı ressam olduğunu söylemiştir. Röprodüksiyon çalışmalarında kendi seçimlerini bunu dikkate alarak yaptıklarında daha kolay çalışabildiklerini ifade etmişlerdir. 10 kişi zorlandığı dönem olmadığını, 7 kişi kısmen zorlandığı dönem olduğunu belirtmiştir. 18 kişi zorlandığı ressam olmadığını, 5 kişi de kısmen zorlandığı ressam olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin hangi sanat dönemlerinde zorlandığı sorulduğunda verdikleri yanıtlardan, sorulan dönemlerin hepsinin birbirine çok yakın düzeylerde zorlandığı anlaşılmıştır. Zorlanmadık diyenlerin de sayıca çağdaş dönemde en fazla oldukları görülürken diğer dönemlerde birbirine yakın sayılarda zorlanmadıkları görülmüştür.

Tablo 8. Öğrencilerin, imgesel resim yaparken herhangi bir güçlükle karşılaşp karşılaşmadığını, güçlükle karşılaşan var ise bu güçlükleri aşmak için kendilerince geliştirdiği farklı çözüm yöntemlerinin olup olmadığını, ölçen soru ise kimi öğrencilerin imgesel resim yapma yöntemleri hakkında yeterince bilgiye sahip olduklarını ve bunu daha lisedeyken öğrendikleri, üniversitedeyken geliştirdikleri ve bilinçli şekilde kendilerini okul dışında da geliştirmeye çalıştıkları görülmüştür. İmgesel resim çalışmak için bazı resim ve grafik öğrencilerinin ise kendilerini asla baskı altında hissetmedikleri, çalışmak için her şeyin hazır olduğunu, mazerete gerek olmadığını zaten çalıştıklarını, çalışabildiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 9. Bir eserin imgesel olarak çalışılmasının ne derece önemli olduğunu ölçen soruya verdikleri yanıtlarda 80 öğrenciden 58'i bir eserin imgesel olarak çalışılmasının önemli olduğunu savunurken, sadece dört kişi önemli olmadığını savunmuştur. 18 kişi de kısmen önemli demiştir. Yarıdan fazlası önemli olduğunda hem fikirken diğer sorularda verilen yanıtlar tersini düşündürmektedir. Bunun sebebi ise 80 öğrencinin ileri sürmüş olduğu zorluklar, güçlüklerle karşılaşma, okuldan, öğretim elemanından ve kendilerinden kaynaklı sıkıntılar olduğudur. Tablo 10. Öğretmenlerin, resim eğitiminde imgeselin yeri ve öneminin ne olduğunu ölçen, soruya verdikleri yanıtlar ise 7 öğretim elemanından 6'sı çok önemli diyerek hem fikir olurken, bir öğretim elemanı ise kısmen önemlidir, demiştir. Tablo 11. Öğretmenlerin, bir eseri veya konuyu imgesel çalışmanın, kişinin resmine olan hâkimiyetini ve yorum yeteneğini ne derece olumlu yönde etkilediğini, ölçen soruda, 7 Öğretim Elemanı'ndan 7'side birinci soruya kesinlikle evet olumlu etkiler, yanıtını vermiştir. İmgesel çalışmanın kişinin hayal gücünü, yaratıcılığını, plân yapabilme, kurgulayabilme özelliğini geliştireceğine de vurgu yapılmıştır. 7 Öğretim Elemanı'ndan 7'si ikinci soruya da evet demiştir. Daha özgün, kendini ifade eden, kendinden bir şeyler katarak, duygu ve düşüncelerini aktaran çalışmalar ortaya çıkaracaklarına inandıklarını ifade etmişlerdir.

6.1. Öneriler

Bu çalışmada öğrencilere daha bilinçli olmaları yönünde verilen tavsiyeler dışında, kendilerini geliştirmeleri için farkındalıklarını arttırmaları, alanları ile ilgili daha çok okumaları, araştırmaları, sergilere gitmeleri, gündemi, güncel olanı takip etmeleri önerilebilir. Özellikle zorlandıkları dönemleri, ressamı daha iyi araştırmaları, farklı literatür taraması yapmaları ve onları kendi dönemleri içinde anlamaya çalışmaları önerilebilir. Günlük resim çalışmanın, desen çizmenin ve eli soğutmamanın önemi hatırlatılarak motive edilebilir. İmgesel resim çalışabilmek için hayal, rüya, okudukları kitap, dergi, yaşadıkları güncel olaylar, filmler, hikâyeler anlatım için kullanılabilir. Ayrıca akıllarına gelen fikirleri yazmaları, not etmeleri tavsiye edilebilir. Çünkü aklımıza gelen her düşünce, yaratıcı fikir o an için canlıdır sonrasında unutulabilir. Öğretim elemanlarıyla ilgili sorunlarını da konuşarak çözmeleri tavsiye edilebilir. Yaptıkları çalışmalarını göstermeleri ve onun üzerinden kendi düşüncelerini ifade etmeleri de önerilebilir.

KAYNAK

- AKSOY, Ş. (2006). Yöntem ve Teknikleriyle Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar. Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları 4, 1.Basım, s.47, TŞOF Plaka Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
- DONALD, K. (2006). Sanatın Sonu, Çev: Yasemin Tezgi, İstanbul: s.56, Metis Yayınları.
- GÖKBULUT, N. (2006). Yöntem ve Teknikleriyle Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları 4, 1. Basım, s. 27, TŞOF Plaka Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
- KIRIŞOĞLU, O. T. (2005). Sanatta Eğitim, Ankara, s. 32. Pegem A Yayıncılık.
- SAN, İ. (2008). Sanat ve Eğitim, Yaratıcılık, Temel Sanat Kuramları, Sanat Eleştirisi Yaklaşımlar, Ankara, 4. Baskı, Ütopya Yayınevi.
- SHİNER, L. (2004). Sanatın İcadı, Çev: İsmail Türkmen, İstanbul: s. 22, Ayrıntı Yayınevi.
- YÜZBAŞIYEV, M. (2010). Resim Sanatının Kuralları, Eskişehir, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2.